

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. УСТАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Уставни основ за доношење Закона о изменама и допунама Закона о железници садржан је у члану 97. тачка 6. Устава Републике Србије којим је, поред осталог, прописано да Република Србија уређује и обезбеђује систем обављања појединих привредних и других делатности.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Важећи Закон о железници донела је Народна скупштина Републике Србије 17. фебруара 2005. године, а објављен је у „Службеном гласнику Републике Србије” број 18/05 од 24. фебруара 2005. године.

Приликом израде тог закона основни циљеви који су се желели постићи били су побољшање ефикасности железничког система Републике Србије, његово интегрисање у тржиште транспортних услуга, као и интеграција српских железница у железнички систем Европске уније.

Концепт железничког система на којем су се заснивала решења у Закону о железници, састојао се од следећих елемената:

- 1) независно пословање железничких предузећа;
- 2) стварање услова за појаву више превозника и управљача железничке инфраструктуре, што доводи до појаве конкуренције и повећања квалитета превоза;
- 3) раздвајање железничког система на део који је одговоран за управљање железничком инфраструктуром, организовање и регулисање саобраћаја (управљач инфраструктуре) и на део који је одговоран за превоз у путничком и теретном саобраћају (превозник) и на њиховом посебном финансирању и субвенционисању;
- 4) стимулисање развоја интермодалног саобраћаја;
- 5) оснивање Дирекције за железнице којој су дати бројни и значајни послови у области железничког система.

Такође, један од најважнијих разлога за доношење важећег Закона о железници заснован је на неопходности усклађивања прописа у области железничког саобраћаја са релевантним прописима Европске Уније, и то са Директивом број 91/440 о развоју железнице и Директивама број 95/18 и 95/19 донетим у циљу прецизнијег одређивања Директиве број 91/440, које су постале правни оквир за реструктурирање свих европских железница, односно, националних железничких компанија. Такође, приликом израде наведеног закона узете су у обзир и Директиве 2001/12, 2001/13 и 2001/14.

У току трогодишњег периода праћења и контроле примене Закона о железници у министарству надлежном за послове саобраћаја, као и примене и анализе ефеката у примени тог закона од стране Дирекције за железнице, установљено је да је неопходно приступити изменама и допунама тог закона, а све са циљем да се ефикасније обављају послови у области железничког саобраћаја.

Наиме, у току периода у коме се примењује Закон о железници уочени су недостаци тог закона који су, пре свега, захтевали проширење делокруга Дирекције за железнице у циљу пуне и ефикасне примене тог закона. Као пример истиче се немогућност Дирекције за железнице да доноси подзаконске акте који се доносе на основу Закона о безбедности у железничком саобраћају, а који су неопходни за безбедно одвијање тог вида саобраћаја.

Такође, веома битан циљ предвиђен доношењем Закона је заштита националног железничког превозника, тј. Јавног предузећа „Железнице Србије”, од суштински неравноправне конкуренције страних оператера на тржишту железничких превозних услуга. С обзиром да је изостала финансијска консолидација тог јавног предузећа, исто није способно да се у условима потпуне либерализације услова за приступ и коришћење железничке инфраструктуре равноправно носи са много богатијим страним оператерима, па га је, у прелазном периоду до приступања Републике Србије Европској унији, потребно заштити онемогућавањем страних превозника на приступ и коришћење најпрофитабилније мреже пруга, односно магистралних пруга.

Поред наведеног, извршене измене и допуне Закона о железници имају за циљ усклађивање тог закона са одредбама закона који су ступили на снагу после његовог доношења, као и осавремењавање и прецизирање појединих одредаба тог закона.

Посебна пажња је посвећена уређивању комбинованог транспорта код кога се већи део превозног пута обавља железницом, а који је, упркос свом значају и потенцијалима у великој мери занемарен у Закону о железници.

Значајна новина предвиђена изменама и допунама Закона о железници односи се на увођење Националног програма железничке инфраструктуре који, на предлог Владе, доноси Народна скупштина и представља плански акт од националног значаја у области железнице.

Не мање важно од претходно наведеног, изменама и допунама Закона о железници исправљају се грешке и недоречености тог закона, уочене током периода његове примене.

Проблеми које Закон треба да реши

Најважнији проблем који Закон треба да реши представља непостојање одређених овлашћења Дирекције за железнице за доношење подзаконских прописа који су неопходни за безбедно и несметано обављање железничког саобраћаја.

Такође, након ступања на снагу Закона о железници појавили су се разнородни проблеми који су резултовали незадовољавајућим ефектима тог закона на ситуацију на железници, а у најдрастичнијим случајевима и немогућношћу практичне примене неких његових одредаба.

Циљеви који се Законом постижу

Доношењем Закона даје се генерално овлашћење Дирекцији за железнице за доношење одређених прописа од великог значаја за безбедност железничког саобраћаја, који се доносе на основу Закона о безбедности у железничком саобраћају, а дају се и појединачна овлашћења за доношење подзаконских аката који се доносе на основу самог Закона о железници.

Ограничавањем страних оператера на приступ и коришћење искључиво регионалних и локалних пруга штити се, до уласка Републике Србије у чланство Европске Уније, Јавно предузеће „Железнице Србије” од конкуренције на мрежи магистралних пруга, те му се на тај начин осигурава опстанак на тржишту превозних услуга.

Такође се прецизирањем, исправљањем и осавремењавањем многих одредаба Закона о железници постиже олакшана и ефикаснија практична примена тог закона.

У том смислу, доношењем Закона штите се интереси свих учесника у железничком саобраћају, односно свих управљача, превозника и корисника мреже магистралних, регионалних и локалних пруга.

Разматране могућности да се проблем реши и без доношења Закона

У протеклом периоду Дирекција за железнице израдила је неколико подзаконских аката који су неопходни за регулисање области железничког и комбинованог саобраћаја, али због недостатка правног основа није било могућности да се ови прописи донесу.

Како се подзаконски прописи не могу доносити без правног основа који мора бити предвиђен у закону, не постоји друга могућност за решавање тог проблема.

Такође, други проблеми уочени током примене Закона о железници могли су бити решени само изменама и допунама појединих одредаба тог закона.

Зашто је доношење Закона најбољи начин за решавање проблема

Доношење измена и допуна Закона о железници је једина могућност за превазилажење свих наведених проблема и једини начин да се примена тог закона учини практичном и ефикасном.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

Одредбом члана 1. Нацрта закона извршено је усклађивање појмова у Закону о железници са одредбама закона који су ступили на снагу после његовог доношења, затим осавремењавање и прецизирање појединих појмова тамо где је то било потребно, а такође су уведени и неопходни нови појмови.

Члановима 2. и 3. Нацрта закона редефинисан је наслов поглавља и дата нова, побољшана дефиниција појма железничке инфраструктуре.

У члану 4. Нацрта закона измењен је појам Индустријске железнице у смислу прецизирања лица која имају право да поседују ту железницу.

Одредбама чл. 5. и 6. Нацрта закона извршено је усклађивање појмова у Закону о железници са одредбама закона који су ступили на снагу после његовог доношења, као и исправка пропуста у тексту тог закона у вези примене појма управљача железничке инфраструктуре.

Одредбама чл. 7. и 8. Нацрта закона дата су овлашћења Дирекцији за железнице да пропише начин издавања лиценце за управљање железничком инфраструктуром, њен облик и садржину и битне аспекте процедуре у вези издавања и одузимања те лиценце.

Одредбама чл. 9. и 10. Нацрта закона дата су овлашћења Дирекцији за железнице да пропише начин издавања сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, његов облик и садржину и одређено је да је акт о одбијању издавања сертификата о безбедности за управљање железничком инфраструктуром коначан у управном поступку.

Чланом 11. Нацрта закона брише се члан 16. Закона о железници као непотребан с обзиром да је овлашћење Дирекције за железнице прописано у члану 7. Нацрта закона.

Чланом 12. Нацрта закона извршено је усклађивање Закона о железници са одредбама Закона о привредним друштвима. ✓

Одредбама чл. 13, 14, 15. и 16. Нацрта закона извршено је усклађивање појмова у Закону о железници са појмовима у Закону о привредним друштвима, исправљене су грешке у погледу коришћења појмова и прецизиран је круг лица којима се не могу пренети додељене трасе. ✓

Чланом 17. Нацрта закона прецизирани су израда и садржина каталога података о мрежи.

Одредбама чл. 18, 19, 20, 21, 22 и 23. Нацрта закона извршено је усклађивање Закона о железници са одредбама Закона о привредним друштвима. ✓

Одредбама чл. 24, 25. и 26. Нацрта закона извршено је прецизирање одредаба Закона о железници у циљу ефикасније заштите железничке инфраструктуре.

Одредбама чл. 27, 28. и 29. Нацрта закона извршено је усклађивање појмова у Закону о железници са појмовима у Закону о привредним друштвима и исправљене су грешке у погледу коришћења појмова у тексту одредби које се мењају. ✓

Чланом 30. Нацрта закона извршено је усклађивање Закона о железници са одредбама Закона о привредним друштвима, побољшане су одредбе Закона о железници које се односе на индустријску железницу и индустријски колосек и дато је овлашћење Дирекцији за железнице да уреди техничко-технолошке услове за транспорт индустријским колосеком. ✓

Чланом 31. Нацрта закона уводи се Национални програм железничке инфраструктуре, који доноси Народна скупштина на предлог Владе, као веома значајан државни, плански документ који обухвата опис постојећег стања железничке инфраструктуре, стратегију изградње и других радова у вези железничке инфраструктуре, развојне компоненте изградње, као и структуру, динамику и начин финансирања радова на железничкој инфраструктури.

Чланом 32. Нацрта закона извршено је усклађивање појмова у Закону о железници са појмовима у Закону о привредним друштвима и исправљене су грешке у погледу коришћења појмова у тексту одредби које се мењају. ✓

Одредбама чл. 33, 34, 35, 36, 37. и 38. Нацрта закона дата су овлашћења Дирекцији за железнице да донесе подзаконске акте у вези издавања лиценце за превоз и сертификата о безбедности за превоз и уређено је да су акти дирекције о одбијању издавања лиценце и сертификата за превоз, као и одузимању лиценце за превоз коначни у управном поступку.

Чланом 39. Нацрта закона прописано је да се у вучном возилу воза којим се обавља превоз мора, поред осталих обавезних докумената, налазити и оверена фотокопија дозволе за железничко возило.

Одредбама чл. 40, 41. и 42. Нацрта закона подела јавног превоза путника на железници допуњена је и међународним превозом који се обавља између две или више држава и извршено је усклађивање термина у Закону о железници са Законом о Влади и Законом о привредним друштвима.

Одредбама члана 43. Нацрта закона уређена је материја комбинованог транспорта код кога се већи део превозног пута обавља железницом што се нужно морало регулисати у Закону о железници из разлога непостојања посебног закона којим би био уређен комбиновани транспорт у свим видовима саобраћаја.

Одредбама члана 44. Нацрта закона потпуно је редефинисана материја у вези дозволе за нове типове железничких возила, делова и опреме за железничка возила, нове типове уређаја, делова и опреме за железничку инфраструктуру, као и софтвер који омогућава њихово функционисање и дата су овлашћења Дирекцији за железнице да својим актима уреди техничке карактеристике поменутих возила, делова, опреме и софтвера, начин издавања, образац и садржину наведене дозволе, као и висину накнаде за издавање те дозволе.

Одредбама чл. 45, 46, 47, 48. и 49. Нацрта закона материја обавезе јавног превоза у обављању делатности од општег интереса у јавном превозу путника и робе усклађена је са претходно извршеним изменама и допунама и са терминима прописаним законима о привредним друштвима и Влади.

Одредбама члана 50. Нацрта закона извршена је ревизија послова и овлашћења Дирекције за железнице, између осталог, у циљу значајног проширења њених овлашћења за доношење прописа који се доносе на основу Закона о железници и Закона о безбедности у железничком саобраћају и њеног ефикаснијег рада, а што је био један од главних разлога за измене и допуне Закона о железници.

Одредбама чл. 51. 52. и 53. Нацрта закона извршено је усаглашавање Закона о железници са одредбама закона о државној управи, привредним друштвима и Влади.

Одредбама чл. 54, 55. и 56. Нацрта закона извршене су измене и допуне казних одредби Закона о железници и установљена бића нових привредних преступа и прекршаја у складу са претходно извршеним изменама и допунама.

Одредбама члана 57. Нацрта закона изузето је Јавно предузеће „Железнице Србије“ од примене одредби овог закона којима се уређују лиценца и сертификат о безбедности за управљање железничком инфраструктуром, лиценца за превоз и сертификат о безбедности за превоз, као и обавезе јавног превоза у обављању делатности од општег интереса у јавном превозу путника и робе, а такође је уређено да до уласка Републике Србије у чланство Европске Уније привредно друштво, друго

правно лице или предузетник могу, под законом прописаним условима, обављати превоз искључиво на регионалним и локалним пругама. Наведени изузеци од пуне примене закона су дати у циљу заштите националног превозника Јавног предузећа „Железнице Србије“ у току транзиционог периода, за које време би то јавно предузеће било потребно учинити конкурентним страним компанијама на тржишту железничких транспортних услуга.

Чланом 58. Нацрта закона прописано је да овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, што је у складу са одредбом члана 196. став 4. Устава Републике Србије.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије.